

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ПРОДУКТИВНОСТТА ОТ ГОВЕДОВЪДСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „МЕСТА ЗА ИЗТЪРПЯВАНЕ НА НАКАЗАНИЯТА”

Н. Марков

*Институт по планинско животновъдство
и земеделие, Троян 5 600*

Отдел “Планинско животновъдство и биотехнологии”

SUMMARY

The current condition of productiveness of cattle-breeding in the system of General Department “Venues for serving a term of imprisonment” is been examined.

Since 2003, a fund called “Prison deed” contains economic activity of venues for imprisonment within the framework of the budget, considering the fact that the funds were in extra-financial accounts.

During the last twenty years there’s a negative tendency of decrease of this exact livestock.

The production of high-quality animal products (veal/beef meet; milk and yoghurt, cheese, butter and kashkaval and so on) is an advantage of ecologic agriculture and as such it should be supported by relevant measures.

УВОД

През последните 20 години е налице негативна тенденция на намаляване броя на поголовието от говеда. През 1992 година в земеделските стопанства на затворите са отглеждани 1480 глави говеда, от които 754 бременни крави и юници. Според данни за 2002 г, стойностите са съответно - 754 глави общо, от които 384 бременни крави и юници. През 2010г. 321 глави говеда, от които 280 глави крави и юници. Намаляването на поголовието се съпровожда от спад в количеството животинска продукция (месо, мляко, кожи и др.). За успешното развитие на говедовъдството са необходими мерки по подобряване на генетичното състояние, храненето, профилактика на заразните и незаразни болести, както и приложение на постиженията в биотехнологията¹.

Производството на висококачествени животински продукти (телешко месо, прясно и кисело мляко, сирене, кашкавал, масло и др.) е предимство на екологичното земеделие и като такава трябва се поддържа със съответни мерки².

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Природните дадености на България, хълмистия и планински релеф и многовековните традиции са предпоставка за отглеждане на говеда. Земеделските стопанства в системата на ГД "Места за изтърпяване на наказанията" задоволяват нуждите от говеждо месо, мляко и млечни продукти. Свободната продукция се реализира на пазара. Говедовъдството представлява 27% от общата земеделска дейност. От гледна точка на заетостта и работните места, с цел превъзпитание, говедовъдството представлява база за повишаване стандарта на лишените от свобода. В говедовъдството се поема основна част от произведената растителна продукция. Същата се трансформира във висококачествени животински продукти.

¹ МЗХ Агростатистика Доклади /2005-2010г./ Доклад за дейността и състоянието на Държавно предприятие „Фонд затворно дело” /2003 – 2008г./

² Младенова М. /2008г./ Възможности за реструктуриране на млечните ферми в говедовъдството.

Голяма част от фермите са разположени в екологично чисти райони и осигуряват оптимални условия за производство на екологично чисти животински продукти с високо качество.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Състояние на говедовъдството в системата на ГД "Места за изтърпяване на наказанията"

Таблица 1 Брой животни в системата

Година	Говеда	В т. ч. Крави и юници
1992	1480	754
2000	743	361
2002	754	384
2010	321	280

Основна порода, която се отглежда е Българско черношарено говедо (БЧШГ). Тя се отглежда най-вече в затворите в Белене, Ловеч, София. Българско родопско говедо (БРГ) се отглежда в ТПО „Герзовица” - гр.Смолян, затвора в гр.Пловдив, а малко стадо Сименталско говедо се отглежда в Поправителния дом гр. Бойчиновци. Понастоящем процентното съотношение на породите в системата е следното: БЧШГ - 92; БРГ - 7% и Сименталско говедо - 1%.

1.1 Млекопроизводство

По данни на годишните отчети продукцията от мляко в системата на ГД " Места за изтърпяване на наказанията " през 2002 година възлиза на 1313567 кг. През 2010г. данните сочат 312 509 кг. мляко. Това е напълно недостатъчно количество за задоволяване на нуждите на лишените от свобода, тъй като средната консумация на глава от населението е 184 кг. Произведеното мляко на декар земя е 53,61 кг³.

Средния млекодобив от крава е 3 421 кг, а на контролираните стада - 4243 кг.

1.2 Производство на месо

По данни от статистическите отчети за 2002г в системата на ГД "Места за изтърпяване на наказанията" е произведено 17,5 тона говеждо месо. През 2010г. 3 750кг. говеждо месо. Спрямо 1992г. това е намаление с 56 %. По отношение консумацията на глава от населението България се намира под средното за Европа ниво. Изразена в цифри , консумацията на говеждо месо на глава от населението у нас е 14 кг., а в системата на затворите е 4,4 кг. В добре развитите аграрни страни тя се движи така : Франция - 31 кг; Испания - 25кг.; Италия - 23кг.; Португалия — 21 кг⁴.

От стопанска и екологична гледна точка тези ферми представляват изключително ценен потенциал за производство на висококачествени биологични храни. Основни фактори, оказващи влияние са следните:

- Осигуряване на фуражи за изхранване на животните;

³ Гайдарска В. /1995г./ Проучване на млечната продуктивност и продължителността на използване на импортирани черношарени крави и дъщерите им, родени у нас.

⁴ Владимирова В. /1989г./ – „Хранене на селскостопанските животни” – учебник МП

- Прилагане на селекционните програми;
- Профилактика на заразните и незаразни болести ;
- Държавни разпоредби за стимулиране (субсидии и премии за единица продукция);

Животновъдната продукция във фермите трябва да се основава на естествени пасища и сяти култури. Върху добри почви с неутрално Ph е необходимо да се произвеждат зърнени култури и бобово-житни тревни смеси за зелена маса⁵.

Върху неплодородни почви трябва да се култивират житно-бобови тревни смеси(детелина, власатка, тимотейка, безосилеста овсига и др.). Това е предпоставка за получаване на достатъчни количества фураж за зимно изхранване на говедата.

Високо продуктивната порода БЧШГ представлява основата на говедовъдната продукция, в по-малки количества са представени Българско родопско говедо и Сименталско говедо. Необходимо е да продължи прилагането на системен отбор заедно с прилагане на съвременни методи за изпитване, подобряване на храненето, условията на отглеждане, за да може да се консолидират основните признаци и да се получат говеда с добра генетична структура и средна млечност над 5000 литра на лактация и живо тегло 600-650 кг. Говеда с такъв генотип ще оползотворяват по-добре фуража, ще са устойчиви на заболявания и ще имат по-добър продуктивен живот⁶.

В стопанствата, където има бикопроизводителки, трябва да продължи работата за запазване дълголетие и опазването на приплодите им.

Селекционните програми предвиждат активната част от популациите да бъдат покривани със семенна течност от бици - подобрители, главно от чужбина от породите Холщайнфризийско говедо и Джерсейско говедо.

Кръстосването на говеда от неактивната част на популацията с бици от месодайни породи - Лимузин, Блонд дьо Китен, Шароле и Белгийско синьо говедо с цел създаване на генотипове за месна продуктивност ще осигури по-голямо количество говеждо и телешко месо за пазара.

Телетата кръстоски поколение F1 ще са с живо тегло при раждането 2-4 кг по-високо, както и с 10-15 % по-висока усвояемост на фуража, по-висок кланичен рандеман 2-4 % и месо с по-добри качествени показатели. При такова използване на генетичните ресурси, както и на ресурсите на самите ферми, ще се създадат условия за получаване на продуктивност с по-високи количествени и качествени показатели.

ИЗВОДИ

Говедовъдството представлява основен подотрасъл от общата земеделска продукция на земеделските стопанства в системата на ГД " Места за изтърпяване на наказанието" и трябва да се основава на собствени ресурси за изхранване.

Отглеждането на говеда трябва да е съобразено с по-ниска или средно висока надморска височина на фермите. Всички налични говеда са публична държавна собственост и са основа на високопродуктивни генотипове.

Наложително е да се осъществи генетично подобрене на активната част от популацията, с цел повишаване производственото ниво на мляко и месо. Храненето на говедата в земеделските стопанства на ГД " Места за изтърпяване на наказанието" се основава главно на сяти култури и естествени пасища. Това определя необходимостта от подобряване на сортовия състав на сятите култури и мерки за подобряване на видовото разнообразие и правилно използване на пасищата.

⁵ Владимирова В. /1989г./ – „Хранене на селскостопанските животни” – учебник МП

⁶ Захариев З. Алексиев А. Ангелов М. Карабаиев И. /1988г./ Черношарено говедо

Използването на земеделския и географски потенциал в районите на фермите трябва да е ориентирано към производство на биологична храна с високо качество и деклариран географски район.

Практическо приложение на селекционните програми ще стане възможно с подкрепата на държавни механизми за регулиране и стимулиране (субсидиране, премиране на единица продукция).

ЛИТЕРАТУРА

1. Атанасов Д. /2009/ Тенденции в млечното говедовъдство в ЕС и България през периода 2000- 2007г.
2. Захариев З., Синивирски Г., Петков П. / 1989/ Угоителна способност и кланични показатели на мъжки и женски телета , кръстоски на Черношарено говедо с породата Лимузин, угоявани до различни породи.
3. Даржанов Т. /1994/ Фермерско земеделие у нас и проблеми при него. Животновъдство,
4. Тодоров М. /1984/ Изследване върху технологията и организацията на ферми за месо в обществени земеделски стопанства.
5. Захариев З., Алексиев А., Ангелов М., Карабалиев И. /1988/ Черношарено говедо.
6. Годишни отчети на земеделските стопанства на ГД "Места за изтъпяване на наказанието"
7. Доклад за дейността и състоянието на Държавно предприятие „Фонд затворно дело” 2003 – 2008 година.
8. Гайдарска В. /1995/ Проучване на млечната продуктивност и продължителността на използване на импортирани черношарени крави и дъщерите им, родени у нас.
9. Младенова М. /2008/ Възможности за реструктуриране на млечните ферми в говедовъдството.